

АЛЬТЕРНАТИВНІ ВАРІАНТИ ВІДРОДЖЕННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В РЕГІОНІ РАДІАЦІЙНОГО ЗАБРУДНЕННЯ

В.П. Каленська, аспірантка

В сучасний час інтенсивного добування корисних копалин та ведення народного господарства призводить до надмірного радіаційного забруднення значної площі України, в тому числі й сільських територій. Відсутність

-
- Науковий керівник – д.е.н., професор С.І. Ходаківський

15

видимого короткотермінового впливу та достатніх фінансових ресурсів держави залишають без належної уваги цю проблему з боку відповідних органів та населення, оскільки існують нагальні поточні питання, які хвилюють переважну його більшість. В таких умовах потрібно розробляти альтернативні варіанти відродження сільських територій в зонах радіаційного забруднення.

Дослідження проблеми розвитку сільських територій знайшло своє відображення у змістовних наукових доробках таких вчених як: Юрчишин В.В., Малиновский А.С., Ходаківський С.І., Савченко Ю.І., Якобчук В.П та інші. Можна погодитись із думкою Малиновського А.С., який вважає, що альтернативні варіанти розвитку сільських територій можна впроваджувати лише в тому випадку, якщо відбуватиметься узгодження виробничого і соціального розвитку сільських територій, за якого вони поступально соціально і економічно розбудовуватимуться і збагачуватимуться, зростатиме добробут їх жителів, а сільські поселення все більше набуватимуть рис, привабливих для проживання і роботи в них [1, с. 38].

Варто зазначити, що обґрунтування альтернативних шляхів розвитку територій не можливе без вирішення значних проблем, які турбують сільських мешканців. До таких традиційних проблем розвитку сільських територій, які знаходяться в зоні радіаційного забруднення, можна віднести необхідність забезпечення робочими місцями сільських жителів для подолання бідності та малозабезпеченості; спрямування інвестицій у розвиток сільської інфраструктури та соціального забезпечення, зокрема, ремонт доріг, відновлення медичних закладів, дитячих садочків, навчальних закладів, закладів дозвілля та торгівельних мереж; розвиток агропромислового виробництва за рахунок сільськогосподарських культур, на продукцію яких суттєво не впливає радіаційне забруднення та вони не будуть використовуватись у подальшому вживанні на шкоду здоров'ю людині або навколишньому середовищу. За рахунок проведення відповідних заходів, що дозволять вирішити цю сукупність питань, можна забезпечити розвиток сільських територій та надати проживаючому на них населенню умови для повноцінної життєдіяльності. При цьому, як на рівні держави, так і з боку самих працездатних жителів потрібно знаходити можливості для переселення на відносно незабруднені радіацією території. Якщо не вирішити цих проблем, то переважна більшість ініціатив, спрямованих на розвиток радіаційно-забруднених територій не матиме успіху, оскільки їх не буде кому реалізовувати на місцях.

Одним із альтернативних напрямів розвитку радіаційно-забруднених сільських територій є сільськогосподарське виробництво, орієнтоване на галузі рослинництва і частково тваринництва. Екологічна катастрофа, особливо в Чорнобильській зоні, знизила інтерес до розташованих там сільськогосподарських угідь, що призвело до зниження природної родючості ґрунтів та ефективності використання ресурсного потенціалу; уповільнило приведення сільських територій у відповідність до ринкових умов господарювання [2, с. 144]. Негативно відобразились на стан сільських територій і великі агропромислові формування, які майже не спрямовують інвестицій у їх розвиток. Тому потрібно створювати можливості для аграрних виробників спрямовувати інвестиції у сільськогосподарське виробництво, що дозволить підвищити якість ґрунтів, урожайність культур та ефективність їх господарювання, що дозволить перерозподіляти кошти у забезпечення

16

достойних умов праці, проживання та відпочинку працівників та сільських жителів в цілому. Зважаючи на описані проблемні аспекти можна запропонувати наступні альтернативні варіанти відродження сіл, що знаходяться у зоні радіаційного забруднення (рис. 1).

Рис. 1. Альтернативні варіанти розвитку сільських територій в регіонах радіаційного забруднення

Варто відмітити, що створення сприятливого інвестиційного клімату на радіаційно-забруднених територіях є одним з найважливіших напрямків їх відродження, оскільки це дасть змогу вкладати кошти у сільські території за рахунок новоствореної вартості. На рівні держави можна розглянути можливості організації спеціальних зон оподаткування діяльності та пільгового кредитування товаровиробників.

Також однією з альтернатив є пошук можливостей до безпечного використання наявного потенціалу територій, насамперед лісового, водного та земельного фондів, рослинного і тваринного світу. Це дасть змогу створити сприятливі умови для бізнес-діяльності, підвищити інтерес з боку інших суб'єктів господарювання до територій в зоні радіаційного забруднення.

Відродження радіаційно-забруднених сільських територій повинно супроводжуватись підвищенням якості життя населення, для чого як на макро-, так і на макрорівні необхідно забезпечувати можливості самозайнятості населення, що дозволить вирішити питання доходів працездатної частини сільських мешканців. Для заохочення проживання у селах потрібно розробляти механізми надання різних пільг громадянам. Це може бути знижка на плату за користування газом, електроенергією, збільшені виплати при народженні дітей, по догляду за інвалідами, тощо.

Отже, умови проживання та життєдіяльності у зоні радіаційного забруднення знаходяться у досить поганому стані. Для вирішення наявних проблем потрібно застосовувати системний підхід, який передбачатиме реалізацію всього наведеного переліку альтернативних варіантів відродження сільських територій.

17

Список використаної літератури.

1. Малиновський А.С. Системне відродження сільських територій в регіоні радіаційного забруднення: моногр. / А.С. Малиновський. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 604 с.
2. Малиновський А.С. Емпіричні оцінки проблем розвитку радіаційно забруднених сільських територій в Україні / А.С. Малиновський, Л.Д. Павловська // Роль соціального капіталу та локальних ініціатив у забезпеченні сільського розвитку: Доп. Міжнар. симп. – Житомир: ДВНЗ «Держ. агроєколог. ун-т», 2007. – С. 138-145.

18